



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA ZAŠČITO IN REŠEVANJE

Številka: 8421-14-2022-1

Datum: 01.06.2022

OCENA OGROŽENOSTI SEVERNOPRIMORSKE ZA NESREČE Z NEVARNIMI SNOVMI

Verzija 1.0 – maj 2022

KAZALO

1	Uvod	3
1.1.	Splošno o nevarnih snoveh in zmesih (kemikalijah)	3
1.1.1.	Definicija nevarnih snovi in zmesi (kemikalij)	3
1.1.2.	Označevanje nevarnih snovi in zmesi (kemikalij)	3
1.1.3.	Podatkovna zbirka nevarnih kemičnih snovi URSZR	5
1.2.	Nevarne snovi v Severnopimorski	5
1.2.1.	Obrati večjega in manjšega tveganja za okolje	5
1.2.2.	Dejavnosti in naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega	6
1.2.3.	Nesreče z nevarnimi snovi pri prevozu	7
2	Vrsta, oblika in značilnosti nesreč z nevarnimi snovmi	7
2.1.	Viri oziroma vzroki nastanka nesreče	8
3	Dejavniki, ki povečujejo verjetnost nastanka nesreče z nevarnimi snovmi	9
3.1.	Vremenske razmere	9
3.2.	Potresna ogroženost	10
3.3.	Terorizem in druge oblike množičnega nasilja	10
3.4.	Samovžig	10
3.5.	Poplava	11
3.6.	Plaz ali erozija	12
3.7.	Žled	12
3.8.	Požari v naravnem okolju	12
4	Posledice nesreče z nevarnimi snovmi	13
5	Verjetnost nastanka verižnih nesreč	14
6	Preprečitev, ublažitev in zmanjšanje posledic nesreče z nevarnimi snovmi	14
7	Razvrščanje občin in regije v razrede ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi	19
7.1.	Razvrščanje v razrede ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi	19
7.2.	Kriteriji za oceno ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi	19
7.3.	Razvrščanje občin in regij v razrede ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi	19
7.3.1.	Razvrščanje občin	21
7.3.2.	Razvrščanje regije	25
8	Predlogi ukrepov za preprečitev, ublažitev in zmanjšanje posledic nesreč z nevarnimi snovmi ..	25
9	Zaključki ocene ogroženosti	27
10	Razlaga okrajšav	29
11	Viri podatkov in vsebin za izdelavo ocene ogroženosti	29

A. OCENA OGROŽENOSTI

1 Uvod

Oceno ogroženosti Severnoprimske zaradi nesreče z nevarnimi snovmi je izdelala Izpostava URSZR Nova Gorica na osnovi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06–UPB-1, 97/10 in 21/18-ZNOrg), Navodila o pripravi ocen ogroženosti (Uradni list RS št. 39/95), Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19) in Državne ocene ogroženosti RS. zaradi nesreče z nevarnim snovmi verzija 1.0. št.8420-5/2020-20 DGZR z dne 16.06.2021.

Izdelana je za primere nesreč z nevarnimi snovmi na območju Severnoprimske regije razen za radioaktivne snovi, za katere je izdelana Ocena ogroženosti ob jedrski in radiološki nesreči v Severnoprimski regiji.

1.1. Splošno o nevarnih snoveh in zmesih (kemikalijah)

1.1.1. Definicija nevarnih snovi in zmesi (kemikalij)

Za opredelitev nevarnih kemikalij v EU se uporablja Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (v nadaljevanju Uredbo CLP). Omenjena Uredba temelji na globalno poenotenem sistemu razvrščanja, označevanja in pakiranja nevarnih kemikalij, t.i. GHS (Globally Harmonised System), ki ga poleg EU uporablja preko 70 držav po svetu.

V skladu s CLP Uredbo (Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures regulation) nevarne snovi in zmesi (kemikalije) delimo v tri osnovne skupine (glej sliko 1): kemikalije, ki imajo nevarne fizikalne lastnosti (kot npr. vnetljive, eksplozivne, oksidativne kemikalije...), zdravju nevarne lastnosti (kot npr. rakotvorne, jedke za kožo, dražilne kemikalije ...) in okolju nevarne lastnosti (kot npr. kemikalije nevarne za vodno okolje ali za ozonski plašč).

V smislu ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi in zmesmi (kemikalijami) je nevarna snov ali zmes (kemikalija) vsaka snov ali zmes (kemikalija), ki ima nevarne lastnosti v skladu s CLP Uredbo, kadar prodre v okolje ter neposredno ogrozi življenje ali zdravje ljudi in živali oziroma povzroči uničenje ali škodo na premoženju.

1.1.2. Označevanje nevarnih snovi in zmesi (kemikalij)

Vse nevarne snovi in zmesi (kemikalije) do katerih lahko dostopajo splošni ali profesionalni uporabniki, morajo biti v skladu s CLP Uredbo razvrščene in označene z etiketami, ki vsebujejo standardizirane elemente:

- **piktograme**, ki omogočajo, da vsi uporabniki že po hitrem, prvem pogledu na etiketo prejmejo informacije, da razpolagajo z določeno vrsto nevarne kemikalije (slika 1),
- **opozorilne besede**, Pozor ali Nevarno,
- **stavke o nevarnosti (H stavki)**, s katerimi se opisujejo nevarne lastnosti kemikalije,
- **previdnostne stavke (P stavki)**, s katerimi se opisujejo navodila za varno ravnanje s kemikalijami, shranjevanje ali odstranjevanje.

Na etiketi posamezne kemikalije mora biti, poleg zgoraj navedenih elementov, obvezno navedeno tudi:

- ime kemikalije in identifikator izdelka,
- ime, naslov in telefonska številka dobaviteljev.

Za vsako nevarno kemikalijo mora biti izdelan tudi varnostni list, ki vsebuje razširjen in podrobnejši nabor podatkov o snovi ali zmesi, navodila za rokovanje, prevoz in skladiščenje, pa tudi ravnanje v primeru izpustov.

Slika 1: Piktogrami za nevarne lastnosti.

NEVARNE FIZIKALNE LASTNOSTI



ZDRAVJU NEVARNE LASTNOSTI



OKOLJU NEVARNE LASTNOSTI



Vir: spletna stran [Ministrstva za zdravje](#), citirano: 12.11.2018.

1.1.3. Podatkovna zbirka nevarnih kemičnih snovi URSZR

Na spletni strani [URSZR](#) je javno objavljena zbirka podatkov nevarnih snovi.

Zbirka je namenjena reševalcem, predvsem tistim, ki prvi pridejo na kraj nesreče, da jim pomaga pri posredovanju in sicer skladno s t. i. določili PIRS – prepoznati, izolirati, rešiti in sanirati. V tej bazi podatkov so informacije, kako ravnati ob stiku z nevarno snovjo. Dnevno jo uporabljajo predvsem gasilci, ko posredujejo ob prometnih nesrečah, nesrečah v industrijskih objektih in ob požarih.

1.2. Nevarne snovi v Severnoprimerški

Ocena ogroženosti Severnoprimerške regije zaradi nesreče z nevarnimi snovmi obravnava nesreče, povzročene zaradi nenadzorovanih izpustov večjih količin nevarnih snovi in zaradi požarov nevarnih snovi, ki so jim izpostavljeni ljudje, živali, rastline, zgradbe, infrastruktura in okolje v Severnoprimerški regiji.

Ogroženost zaradi nesreče z nevarnimi snovmi je posledica nevarnosti zaradi obratovanja industrijskih in drugih obratov, kjer ravnajo z nevarnimi snovmi in zaradi nesreč pri prevozu nevarnih snovi, za katere je zaradi njihovih nevarnih lastnosti značilen škodni potencial. Odpoved varnega zadrževanja nevarnih snovi in njihov izpust ima namreč zaradi lastnosti teh snovi, kot so na primer vnetljivost, eksplozivnost in strupenost potencial, da škodljivo vpliva na zdravje ljudi, živali in rastlin, da poškoduje in poruši stavbe, industrijske in infrastrukturne objekte ter da onesnaži okolje – zrak, tla ter površinske in podzemne vode.

Analize večjih nesreč z nevarnimi snovmi, ki so zgodile v preteklosti, kažejo tudi na podobne vzroke teh nesreč: gre za človeške, tehnične in organizacijske napake, običajno pa je za nesrečo odločilna kombinacija človeških napak (napačno delovanje ali ne-delovanje zaposlenih) z odpovedjo pravilnega delovanja procesne ali varnostne opreme. Večje nesreče z nevarnimi snovmi so lahko tudi posledica naravnih pojavov, kot je na primer potres ali poplava ali udar strele, lahko pa so tudi posledica namernega človeškega dejanja.

Ocena ogroženosti za nesreče z nevarnimi snovmi obravnava možne nesreče v tistih industrijskih obratih v Severnoprimerški regiji, kjer se ravna z večjimi količinami nevarnih snovi in ki v skladu z Uredbo o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic (Uradni list RS, št. 22/16) (v nadaljnjem besedilu Uredba SEVESO), s katero je v slovenski pravni red prenešana Direktiva Sveta 2012/18/EU o obvladovanju nevarnosti večjih nesreč, v katere so vključene nevarne snovi, ki spreminja in nato razveljavlja Direktivo sveta 96/82/ES (Direktiva SEVESO) in v skladu z Uredbo o vrsti dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (Uradni list RS, št. 57/15), (v nadaljnjem besedilu Uredba IED), s katero je v slovenski pravni red prenešana Direktiva 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. 11. 2010 o industrijskih emisijah (UL L št. 334 z dne 17. 12. 2010, str. 17) (Direktiva IED) ki zajema področje energetike, proizvodnje in predelave kovin, nekovinsko in mineralno industrijo, kemično industrijo, ravnanje z odpadki in druge dejavnosti ter nesreče pri prevozu nevarnih snovi.

1.2.1. Obrati večjega in manjšega tveganja za okolje

Register obratov večjega in manjšega tveganja v RS za okolje je objavilo Ministrstvo za okolje in prostor (v nadaljnjem besedilu MOP) na podlagi 19. in 29. člena Uredbe SEVESO ter 104. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06-ZVO-1-UPB1, 49/06-ZMetD, 66/06-odl.US, 33/07-ZPNačrt, 57/08-ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15 in 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg, 84/18 – ZIURKOE in 158/20) in je dostopen na spletni strani [MOP Agencije RS za okolje](#). Vsebine Seveso registra so prenešene na [osrednje spletno mesto državne uprave na GOV.SI](#).

Obrati večjega in manjšega tveganja za okolje so določeni na podlagi količin za razvrstitev glede na razrede nevarnosti ali lastnosti nevarnih snovi in na podlagi količin za razvrstitev za imenovane nevarne snovi. Te nevarne snovi in količine so razvidne iz priloge 1 in priloge 2 Uredbe SEVESO, trenutni seznam obratov večjega in manjšega tveganja pa je objavljen na zgoraj omenjeni spletni strani MOP Agencije RS za okolje.

V Severnoprimerški regiji **nimamo obrata večjega tveganja**, ampak **imamo tri obrata manjšega tveganja** in sicer :

- TKK Proizvodnja kemičnih izdelkov Srpenica ob Soči d.d. Srpenica 1. 5224 Srpenica
 - Kurivo Gorica d.d. PE Ajdovščina, Tovarniška 3d. 5270 Ajdovščina
 - PAM d.o.o Goriška cesta 5f. 5271 Vipava
- (po seznamu obratov iz [MOP Agencije RS za okolje](#). Vsebine Seveso registra so prenešene na [osrednje spletno mesto državne uprave na GOV.SI](#). ažurirano 31.januar 2022) ob upoštevanju meril glede nevarnih snovi in lokacije obrata.

1.2.2. Dejavnosti in naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega

Nevarnost, da pride do nesreč je tudi pri dejavnostih in napravah, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega in so določene v skladu z Uredbo IED, ki določa:

- vrste delavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega in za katere morajo njihovi upravljavci pridobiti okoljevarstveno dovoljenje,
- merila za določitev nevarnih snovi, ki lahko povzročajo onesnaženje tal in podzemne vode,
- ukrepi za preprečevanje onesnaževanja tal in podzemne vode.

Dejavnosti in naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega so na področju energetike, proizvodnje in predelave kovin, nekovinske in mineralne industrije, kemične industrije, ravnanja z odpadki in drugih dejavnosti, ki dosegajo ali presegajo letne oziroma dnevne oziroma urne količine snovi, ki jih v obratu skladiščijo, predelujejo, proizvajajo, uporabljajo idr. in so določene v Uredbi IED. Vrste dejavnosti in naprav ter količine snovi so razvidne iz Priloge 1 Uredbe IED, **seznam dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega pa so objavljeni na spletni strani [MOP Agencije RS za okolje](#), (IED register, - stran je prenešana na osrednje spletno mesto državne uprave na GOV:Si).**

V tej Oceni ogroženosti so upoštevane dejavnosti in naprave iz omenjene Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6.

Preglednica 1: IED - register , seznam upravljalcev v Severnoprimerški regiji.

Upravljalac	Naslov upravjalca	Naziv IPPC naprave	Naslov IPPC naprave	Vrsta dejavnosti
Fructal Živilska industrija d.o.o.	Tovarniška cesta 7, 5270 AJDOVŠČINA	Proizvodnja živil z obdelavo in predelavo surovin rastlinskega izvora	Tovarniška cesta 7, 5270 AJDOVŠČINA	6.4b2
GORIŠKE OPEKARNE D.D.	Merljaki 7, 5292 Renče	Proizvodnja keramičnih izdelkov z žganjem	Merljaki 7, 5292 Renče	3.5
MAHLETRIKA d.o.o.	Polje 15, 5290 Šempeter pri Gorici	Površinska obdelava kovin z uporabo elektrolitskih in kemičnih postopkov	Polje 15, 5290 Šempeter pri Gorici	2.6
Martex d.o.o.	Volčja Draga 43b, 5293 Volčja Draga	Proizvodnja keramičnih izdelkov z žganjem	Volčja Draga 43b, 5293 Volčja Draga	3.5

Upravljallec	Naslov upravljalca	Naziv IPPC naprave	Naslov IPPC naprave	Vrsta dejavnosti
Martiles d.o.o.	Volčja Draga 43b, 5293 Volčja Draga	Proizvodnja keramičnih izdelkov z žganjem	Volčja Draga 43b, 5293 Volčja Draga	3.5
SALONIT ANHOVO gradbeni materiali, d.d.	Anhovo 1, 5210 Deskle	Naprave za proizvodnjo cementnega klinkerja (3.1.a, 5.2.a, 5.2.b)	Anhovo 1, 5210 Deskle	
SIA, d.o.o.- v likvidaciji	Cesta IX. korpusa 106, 5250 Solkan	Proizvodnja apna	Cesta IX. korpusa 106, 5250 Solkan	3.1c

Vir: MOP - Arso, IED - register , seznam upravljalcev v Severnoprimerški regiji, ki zapadejo po Prilogi 1. Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (Uradni list RS, št. 57/15),- IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6), citirano z dne 15. marec 2022.

1.2.3. Nesreče z nevarnimi snovi pri prevozu

Prav tako do izpustov nevarnih snovi v okolje lahko pride zaradi nesreče pri prevozu nevarnih snovi tako na cestah, železnicah kot tudi v letalstvu.

2 Vrsta, oblika in značilnosti nesreč z nevarnimi snovmi

Nesreča z nevarnimi snovmi je nesreča, ki spada po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami med druge nesreče. To je nesreča, ki jo v večji meri povzroči človek s svojo dejavnostjo in ravnanjem, povzročijo jo mehanske napake, lahko pa nastane tudi zaradi vpliva naravne nesreče ali zaradi terorizma.

Za nesrečo z nevarnimi snovmi je značilno, da:

- se lahko zgodi brez opozorila, nenadno in nepričakovano, v nekaterih primerih pa se nevarnost nesreče lahko zazna vnaprej,
- so pogosto prizadeti ali žrtve nesreče zaposleni na lokaciji shranjevanja ali uporabe ali ravnanja z njimi ali proizvodnje,
- so lahko prizadeti ali žrtve tudi prebivalci, če se vpliv nesreče razširi na naseljeno območje,
- je lahko vpliv tudi na okolje (zrak, voda, tla), rastline in živali na območju, kamor seže vpliv nesreče,
- drugo.

Nesreče z nevarnimi snovmi lahko delimo glede na:

- **skupine nevarnih snovi glede na skupine nevarnosti,**
- **kraj nesreče:**
 - nesreča z nevarnimi snovmi z vplivom na območju znotraj lokacije obrata,
 - nesreča z nevarnimi snovmi z vplivom na naseljeno območje,
 - nesreča z nevarnimi snovmi s čezmejnimi vplivom,
 - drugo,
- **posledice nesreče:**
 - žrtve, poškodovani, prizadeti,
 - uničena ali poškodovana infrastruktura, stavbe in kulturna dediščina,
 - vpliv na okolje, živali in rastline,
 - možnost verižnih nesreč.

2.1. Viri oziroma vzroki nastanka nesreče

Glede na širok spekter področij, kjer se nevarne snovi uporabljajo ali se z njimi ravna, se lahko škodljive posledice njihove uporabe ali ravnanja z njimi pričakujejo v vsakdanjem življenju, pri njihovem prevozu ter pri njihovi proizvodnji, skladiščenju, uporabi ali ravnanju z nevarnimi odpadki. Zato je tudi ravnanje z nevarnimi snovmi urejeno s predpisi več področij: kemikalije, varnost proizvodov, tehnična varnost (eksplozijska varnost, varstvo pred požari), prevozi nevarnega blaga, varstvo okolja in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

V tej oceni ogroženosti niso zajete jedrske in radiološke nesreče.

V Sloveniji sta vzpostavljena ločena sistema za obvladovanje nevarnosti pri prevozu nevarnega blaga in za obvladovanje nevarnosti večjih nesreč z nevarnimi snovmi ter z vrsto dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega.

Nevarnosti večjih nesreč

Pri tem nevarnosti »večjih nesreč z nevarnimi snovmi« pomenijo nevarnosti nesreč, ki so značilne za skupino stacionarnih obratov, kjer ravnaajo z večjimi količinami določenih nevarnih snovi in jih zaradi tega obravnavamo kot obrate s potencialom za večje nesreče z nevarnimi snovmi.

Ocena ogroženosti obsega nevarnosti večjih in manjših nesreč z nevarnimi snovmi ter nevarnosti zaradi dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega in manjšega obsega v Severnoprimerški. Na podlagi meril iz Uredbe SEVESO skupine, ki so razvrščeni med obrate manjšega tveganja za okolje, takih obratov imamo trenutno 3 obrata (podatki iz SEVESO registra, citirano 31.januar.2022), v katerih se izvajajo dejavnosti, prikazane v tabeli 1. Na podlagi količine in vrste nevarnih snovi v obratih so ti obrati razvrščeni med obrate manjšega tveganja za okolje.

Merila za prepoznavanje obratov s potencialom za večje in manjše nesreče z nevarnimi snovmi so v EU usklajena in določena z Uredbo SEVESO.

Preglednica 2: Dejavnosti obratov manjšega tveganja za okolje v Severnoprimerški regiji

Vrsta dejavnosti	Število obratov
Skladiščenje in distribucija utekočinjenega naftnega plina (UNP)	2
Proizvodnja kemikalij	1
Skupaj:	3

Vir: register obratov MOP -ARSO -SEVESO register 31.01.2022.

Preglednica 3: Podjetje PAM d.o.o Vipava, poleg UNP skladiščijo še naslednje količine tehničnih plinov.

Vrsta plina	Oznaka	Količina
KISIK	O2	800 kg
DUŠIK	N2	1.200 kg
BIOGON	N2/CO2	200 kg
OGLJIKOV DIOKSID	CO2	2.000 kg
ARGON	Ar	800 kg
CORGEN 18		1.300 kg
ACETILEN	C2H2	200 kg

Vir: e pošta iz občine Vipava - 4. aprila 2022.

Preglednica 4: Podjetje KURIVO d.d. PE Ajdovščina, Tovarniška 3d. 5270 Ajdovščina, poleg UNP skladiščijo še naslednje količine tehničnih plinov.

Vrsta plina	Oznaka	Količina (t)
Utekočinjen naftni plin	74-98-6 (propan), 106-97-8 (butan)	152,8
Acetilen	74-86-2	0,5
Amonijak	766-41-7	2,4
Kisik	7782-44-7	1
Vodik	1333-74-0	0,0001

Vir: e pošta iz občine Ajdovščina - 24. maja, 2022.

Prav tako lahko pride do nesreče z nevarnimi snovmi pri dejavnostih in napravah, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega in manjšega obsega, pri ravnanju z nevarnimi snovmi in pri prevozu nevarnih snovi.

Vzroki nesreč z nevarnimi snovmi so lahko:

- človeški in drugi dejavniki: izguba nadzora nad napravami oziroma tehnologijami, napaka kontrole,
- napaka motorja ali konstrukcije naprav, tehnoloških sklopov, varnostnih naprav,
- samovžig,
- neugodne vremenske razmere (udar strele),
- naravne in druge nesreče:
 - požar na napravi ali na tehnološkem sklopu, na tehnološki infrastrukturi,
 - poplava, zaradi katere lahko pride do razlitja ali uhajanja nevarnih snovi v vodo, tla ali zrak,
 - potres, ki lahko poškoduje tehnološko infrastrukturo ali napravo ali tehnološki sklop,
 - plaz, ki lahko poškoduje tehnološko infrastrukturo ali napravo ali tehnološki sklop,
 - erozija, katere posledica so prav tako lahko poškodbe tehnološke infrastrukture ali naprav ali tehnoloških sklopov,
 - nesreča v proizvodnem procesu, kjer se proizvajajo ali uporabljajo nevarne snovi, pri manipulaciji z nevarnimi snovmi,
 - nesreča pri prevozu nevarnih snovi,
 - nesreče pri transportu nevarnega blaga znotraj obrata,
 - teroristični napadi.

Glavni vzroki nesreč z nevarnimi snovmi, ki so se zgodile v preteklosti na področju RS, so po podatkih iz Ocene tveganja RS. za nesreče z nevarnimi snovmi predvsem človeške, tehnične in organizacijske napake, po navadi pa je za nesrečo odločilna kombinacija človeških napak (napačno delovanje ali ne-delovanje zaposlenih) z odpovedjo pravilnega delovanja procesne ali varnostne opreme.

Za obravnavo ogroženosti zaradi večjih in manjših nesreč z nevarnimi snovmi je značilna negotovost, h kateri največ prispeva pomanjkanje zanesljivih podatkov za oceno verjetnosti dogodkov.

3 Dejavniki, ki povečujejo verjetnost nastanka nesreče z nevarnimi snovmi

3.1. Vremenske razmere

Med vzroki za nesrečo z nevarnimi snovmi so lahko tudi neugodne vremenske razmere, kot so neurja ob nevihtah, udari strele, močni vetrovi, močno sneženje.

Prav tako lahko vremenske razmere kot so neurja, udari strele, močni vetrovi, bistveno vplivajo na posledice nesreče z nevarnimi snovmi.

Močno neurje ob nevihti spremljajo nalivi, nevihtni piš, strele in lahko tudi toča. Število dni z nevihtami je v RS v evropskem merilu zelo veliko, vendar je nevihtna aktivnost iz leta v leto zelo spremenljiva. Nekateri nevihte prinesejo tudi točo do tal (povprečno manj kot vsaka deseta), pojav toče pa je še bistveno bolj prostorsko variabilen od pojava neviht. Vetrovi ob nevihtah so zelo turbulentni, hitrost pa se jim naglo spreminja. Toča nastaja izključno v spomladanskem in poletnem času, pogosto pa je povezana s pojavom nevihtnega piša. Obilno deževje lahko privede do poplav kar lahko povzroči poškodbe objektov in naprav, v katerih se nevarne snovi proizvajajo, skladiščijo, uporabljajo ali se z njimi ravna.

V Severnoprimerški regiji (Vipavski dolini) imamo predvsem burjo, ki lahko doseže orkansko hitrost.

Močna orkanska burja lahko povzroča poškodbe objektov in naprav, v katerih se nevarne snovi proizvajajo, uporabljajo ali se z njimi ravna in s tem povzročijo nesrečo ali pa v primeru nesreče otežijo reševanje, povečajo negativne vplive nesreče na prebivalce, objekte, živali, okolje, kulturno dediščino.

3.2. Potresna ogroženost

Ker spada ozemlje Severnoprimerške regije po številu in moči potresov med aktivnejša območja, lahko potres v določeni meri ogrozi tudi varnost dela z nevarnimi snovmi zaradi poškodbe objektov in infrastrukture. Imamo objekt (TKK Srpenica), ki je vir manjšega tveganja za nevarne snovi in leži na potresnem območju, kjer lahko pričakujemo potres VIII. stopnje po evropski potresni lestvici (v nadaljevanju EMS). Na območju VII. stopnje po EMS i imom dva vira manjšega tveganja (Vir: Regijski načrt zaščite in reševanja ob potresu, verzija 3.1, št. 84200-1/2014/9, z dne 20. 2. 2014, ažurirano - januar 2020,

V primeru takega potresa lahko pričakujemo poškodbe ali porušitev objektov za nevarne snovi in infrastrukture, kar lahko povzroči nesrečo z nevarnimi snovmi.

3.3. Terorizem in druge oblike množičnega nasilja

Nevarnost terorizma, vključno z uporabo radioloških, kemičnih in bioloških sredstev ter drugih oblik množičnega nasilja v sodobnih razmerah zahteva, da pristojni državni organi načrtujejo in izvajajo učinkovite preventivne ukrepe za hitro in učinkovito zaščito in reševanje ljudi in premoženja tudi v primeru nesreče z nevarnimi snovmi zaradi terorizma, kamor lahko spada tudi opustitev dolžnega ravnanja z nevarnimi snovmi.

Pomembna dejavnost je zato varovanje obratov manjšega tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi in objekte z dejavnostmi in napravami, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja manjšega in večjega obsega.

3.4. Samovžig

Nevarnost samovžiga, predvsem pri ravnanju z viri manjšega tveganja na našem območju, kjer je proizvodnja in distribucija unetljivih odpadki za nastanek požara zahteva, da pristojne organizacije načrtujejo in izvajajo učinkovite preventivne ukrepe za preprečitev nastanka požara in za hitro in učinkovito zaščito in reševanje ljudi in premoženja tudi v primeru, da pride do požara in s tem do nastanka nesreče zaradi pri požaru nastalih nevarnih snoveh. Pri tem je treba upoštevati Uredbo o skladiščenju trdnih gorljivih odpadkov (Uradni list RS št. 53/19).

Pomembna dejavnost je zato varovanje obratov manjšega tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi in objektov z dejavnostmi in napravami, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega in manjšega obsega.

3.5. Poplava

Poplave so eden izmed prevladujočih naravnogeografskih preoblikovalcev pokrajine, tako v gorskih oziroma hribovitih kot v ravninsko-nižinskih predelih. So naravni dejavnik, ki ob različni tehnološki razvitosti tudi neposredno vpliva na namembnost prostora in rabo tal. Poplave navadno ne nastopijo trenutno (razen če gre za porušitev vodnega jezua). Delna izjema so hudourniške poplave, ki se lahko na omejenih območjih pojavijo v zelo kratkem času.

Poplave v Severnoprimerški regiji so redke pogosti so hudourniki, ki povzročajo veliko škodo. Pojavljajo se lahko vse leto, najpogostejše pa so jeseni, ob obilnih in dolgotrajnih padavinah. Poleti so poplave povezane z neurji in so predvsem krajevne in hudourniške. Poplav ni mogoče preprečiti je pa do določene mere mogoče omiliti njihove posledice in se nanje bolj ali manj učinkovito pripraviti.

Obvladovanje poplavnih tveganj obsega različne gradbene in ne gradbene protipoplavne ukrepe za preprečitev nastanka poplav ter ukrepe za zmanjšanje posledic poplav, med katerimi sta najpomembnejša spremljanje in proučevanje poplavne ogroženosti in nevarnosti.

V Severnoprimerški se upravljanje voda izvaja na povodju reke Soče. V Sloveniji se je leta 2016 stopilo v drugi cikel izvajanja Direktive 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti (UL L št. 288 z dne 6. 11. 2007, str. 27) (v nadaljnjem besedilu: poplavna direktiva). Drugi cikel izvajanja poplavne direktive kot eno izmed aktivnosti zahteva tudi pregled in preveritev obstoječih območij pomembnega vpliva poplav (v nadaljnjem besedilu: OPVP) iz prvega cikla. V drugem ciklu je potrebno preveriti in upoštevati tudi vpliv podnebnih sprememb na poplavno ogroženost. Za OPVP se upravičeno pričakuje, da na teh območjih v primeru poplav lahko pride so največji škod na podlagi kriterijev ogroženosti iz poplavne direktive na zdravju ljudi, okolju, kulturni dediščini, gospodarskih dejavnostih, socialni infrastrukturi in infrastrukturi. Na območju Severnoprimerške regije imamo dva vira manjšega tveganja, ki so v zvezi z OPVP.

Za območja pomembnega vpliva poplav v Republiki Sloveniji se nevarnostni potencial opredeli s kartami poplavne nevarnosti. Na podlagi kart poplavne nevarnosti so s kombiniranjem verjetnosti in jakosti pojava izdelane karte razredov poplavne nevarnosti (razred majhne, srednje, velike in preostale poplavne nevarnosti), ki se uporabljajo za določitev pogojev in omejitev za izvajanje dejavnosti in poseganje v prostor. Na podlagi kart poplavne nevarnosti so izdelane tudi karte poplavne ogroženosti, ki prikazujejo kraje z morebitnimi škodnimi posledicami poplav. Iz navedenih kart so razvidne pričakovane posledice poplav izbrane povratne dobe, ki so opisane s kazalniki, kot so okvirno število ogroženih prebivalcev, število in vrsta gospodarskih in negospodarskih dejavnosti na poplavnih območjih, obrati, ki lahko v primeru poplav povzročijo večje onesnaženje, možna prizadeta zavarovana območja itn. Za OPVP so izdelane podrobnejše karte poplavne nevarnosti in karte poplavne ogroženosti in so dostopne na spletnem portalu [Ministrstva za okolje in prostor](#).

Intenzivnejše, obsežnejše in dolgotrajnejše poplave lahko povzročijo tudi verižne nesreče, med katerimi so tudi:

- onesnaženje okolja oziroma nenadzorovano uhajanje nevarnih snovi v okolje,
- prekinitev oskrbe z električno energijo,
- prekinitev komunikacijskih storitev,
- poškodbe infrastrukture,
- prekinitev transportnih poti.

Pomembna dejavnost je zato varovanje obratov manjšega tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi in objekte z dejavnostmi in napravami, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega in manjšega obsega.

3.6. Plaz ali erozija

Zemeljski plaz je nekontroliran premik večje količine zemlje, blata, kamenja in drobirja po pobočju hriba navzdol. Plaz je posledica fizikalnih in kemijskih sprememb, ki nastanejo zaradi več dejavnikov, kot so potresi, vulkanske aktivnosti, erozija rek ali ledenikov, delovanje morskih valov, tresenje zemlje zaradi prometa, večjih strojnih del, večjih nenadnih prekomernih zbiranj vode, ki so posledica močnih padavin (dežja ali snega). Ti dejavniki vplivajo na spremembo sil, predvsem na silo teže. Posledica je, da nestabilne sestave zdrsijo v ugodnejši stabilen položaj.

V Severnoprimerki najdemo zemeljske plazove skoraj povsod.

V primeru takega plazu bi lahko prišlo do poškodbe prometnic po katerih se peljajo nevarne snovi in posledično do nesreče z nevarnimi snovmi.

3.7. Žled

Žled je led, ki se nabere bodisi na delih rastlin, bodisi na predmetih in zgradbah ter tleh. Nastane v hladni polovici leta (pozimi), ko pri tleh dežuje ali rosi pri temperaturah pod lediščem oziroma, ko padavine v tekoči obliki padajo na podhlajeno podlago.

Pogoj za nastanek žleda je, da je ob padavinah temperatura prizemne plasti zraka pod lediščem, medtem ko je nad njo plast toplega zraka s pozitivnimi temperaturami.

V Severnoprimerki regiji imamo žledne pokrajine, kjer se žled pojavlja najpogosteje (skoraj vsako zimo) in kjer običajno povzroči tudi največje posledice. Gre za pas od severozahoda do južnovzhodnega dela regije, ki zajema območje Idrskega hribovja, prek Vipavskega Krasa (Trnovski gozd, Nanos,) in njegovega obrobja ter sosedstva (Cerkljansko hribovje in Banjšice). Predvsem za ta območja je značilno tako imenovani žledni pas, to je višinski pas, kjer žled običajno povzroča najhujše posledice. Gre za območja med 600 in 900 metri nadmorske višine.

Posledice žleda so lahko zelo različne in obsežne.

Glavni vzrok poškodb zaradi žleda je preobtežitev stvari in predmetov. Z debelino ledenih oblog, predvsem tistih, nastalih iz intenzivnejših padavin podhlajenega dežja, se posledice in škoda hitro povečujejo.

Največ škode žled s preobtežitvijo povzroči v gozdovih. Nabiranje žleda na žicah električnih daljnovodov in drugih napeljav (telekomunikacijskih, kabelskih sistemih itd.), povzroča preobtežitev in posledično trganje žic ter poškodbe in rušenje stebrov daljnovodov, kar lahko vodi v obsežne in dolgotrajne prekinitve oskrbe z električno energijo in njenega prenosa ter delovanja komunikacijskih sistemov, pa tudi poškodbe v obratih večjega in manjšega tveganja za okolje (SEVESO obrati) in na objektih dejavnosti in naprav, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED). Posledice poškodb v SEVESO in IED obratih ter prekinitve oskrbe z električno energijo lahko povzroči nesrečo z nevarnimi snovmi.

3.8. Požari v naravnem okolju

Požarna ogroženost naravnega okolja je odvisna od podnebnih in vremenskih značilnosti posameznega območja, vrste tal, vrste in strukture gozda ter ostalega rastja, negovanosti gozda, količine in vlažnosti goriv ter od bližine potencialnih povzročiteljev požarov.

V Severnoprimerški so požarno najbolj ogroženi gozdovi na submediteranskem fito klimatskem območju. Poleg toplega in vetrovnega podnebja ter neugodne letne razporeditve padavin povečuje požarno ogroženost Krasa še pretežno apnena podlaga, ki ne zadržuje vode. Pogosti močni vetrovi, zlasti v hladni polovici leta burja, še dodatno povečujejo požarno ogroženost. Število gozdnih požarov je odvisno predvsem od podnebnih in vremenskih dejavnikov ter aktivnosti oziroma nepazljivosti ljudi.

V dolgoletnem povprečju sta značilni dve obdobji z nadpovprečnim številom gozdnih požarov in nasploh požarov v naravnem okolju: prvo je običajno v pozno zimskem in zgodnje spomladanskem času, od začetka februarja do začetka aprila, drugo pa poleti, predvsem julija in avgusta. Posledice gozdnih požarov so odvisne od tipa gozdnega požara, vrste in oblike gozda, drevesne sestave gozda, časa nastanka in trajanja požara, razpoložljive količine biogoriva, velikosti pogorele površine in ekološke ranljivosti območja požara.

Požar v naravnem okolju lahko povzroči predvsem:

- naravna sila (strela, statični samovžig in samovžig),
- človek in tehnične naprave (z iskrenjem – vlaki, s segrevanjem ali z ognjem direktno ali indirektno, odprta kurišča, ki jih razpiha veter, dela v kmetijstvu in gozdarstvu, aktivnosti oboroženih sil, s požigi, odmetavanje cigaretnih ogorkov itn.).
- Požar v naravnem okolju lahko povzroči predvsem naslednje verižne nesreče:
- eksplozije neeksploziranih ubojnih sredstev (v nadaljnjem besedilu: NUS),
- nastanek ekološke nesreče,
- nastanek nesreče z nevarnimi snovmi (v obratih večjega in manjšega tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi in objektih z dejavnostmi in napravami, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega),
- razširitev požara v naselje,
- razširitev požara na infrastrukturne objekte (daljnovodi, plinovodi itn.),
- onemogočen dostop do vodnih zajetij in črpališč,
- požar na objektih (stanovanjski, gospodarski),
- požar na objektih in območjih kulturne dediščine,
- prometne nesreče (zaradi širjenja dima, izvajanja intervencije itn.),
- drugo.

4 Posledice nesreče z nevarnimi snovmi

Na območju Severnoprimerške regije ni zaslediti industrije, ki bi proizvajala večje količine nevarnih snovi. Tako beležimo v glavnem le prevoz, skladiščenje ter uporabo in predelavo teh snovi, katerih količine in sestava so po občinah prav tako različne.

Med različnimi vrstami nevarnih snovi so najpogostejše zlasti:

- naftni derivati (bencini, petrolej, plinsko olje, kurilno olje, mazut, TNP),
- druge snovi organskega izvora (smole, laki, barve, zaščitna sredstva v kmetijstvu, itd.).

Iz popisa nevarnih snovi, ki se nahajajo na omenjenem območju je razvidno, da po količini močno iztopajo naftni derivati. Smatramo, da je glede na način njihovega skladiščenja zelo majhna možnost izlitja in neposredne kontaminacije okolja in/ali pitne vode, kar bi pomenilo večjo ogroženost za prebivalstvo.

Mnogo večjo potencialno nevarnost predstavlja možnost nesreč med samim transportom teh. Posebno nevarnost predstavljajo naftni derivati, ki so pri navadni temperaturi v tekočem stanju in lahko ob razlitju prodirajo globoko v zemljišče in tako onesnažujejo ali celo uničujejo zaloge pitne vode.

To zavisi v veliki meri od geološke strukture tal, njihove propustnosti ter zalog podtalnice na tem območju. Pri tem so zelo merodajni tudi klimatski faktorji, zunanja temperatura, količina izlitega naftnega derivata, njegova viskoznost in drugo.

Tudi pesticidi (insekticidi, fungicidi, herbicidi itd.) predstavljajo veliko nevarnost za vire pitne vode in rečnih odvodnikov.

To ne velja samo za primere izlitja ob prometnih nesrečah, ampak tudi ob njihovi (pre)pogosti uporabi na kmetijskih površinah. Tak primer je še posebno nevaren, če ti kompleksi ležijo blizu ali celo na vodozbirnem območju, saj lahko trajno ali za dolgo časovno območje ogrozijo podtalnico.

5 Verjetnost nastanka verižnih nesreč

Značilnost večjih nesreč z nevarnimi snovmi in nesreč, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega je, da zaradi izpustov nevarnih snovi obstaja možnost in verjetnost nastanka verižne nesreče:

- velik požar,
- eksplozija,
- povečane koncentracije strupenih snovi v okolju,
- onesnaženje pitne vode,
- onesnaženje površinskih voda v bližini območja nesreče in dolvodno
- onesnaževanje živil oziroma krme,
- motnje in prekinitve oskrbe s pitno vodo,
- poškodbe infrastrukture.

Zaradi tega je velik tudi škodni potencial takih nesreč v smislu posledic za zdravje in življenje ljudi, za okolje, izgube dohodka gospodarskih družb in onesnaženja okolja.

Večja nesreča je po Zakonu o varstvu okolja dogodek, kot je večja emisija, požar ali eksplozija, ki je posledica nenadzorovanih dogodkov pri obratovanju obrata in lahko takoj ali z zakasnitvijo znotraj ali zunaj obrata povzroči hudo nevarnost za človekovo zdravje ali okolje in vključuje eno ali več nevarnih snovi.

Industrijska nesreča je tudi večja nesreča po predpisih o varstvu okolja, ko pri okoljski nesreči pride do večje emisije, požara ali eksplozije, pri čemer je prisotna ena ali več nevarnih snovi.

Za večjo nesrečo tako ne šteje manjši požar ali eksplozija, ki je obvladljiva brez večjih zdravstvenih, okoljskih ali gospodarskih posledic.

6 Preprečitev, ublažitev in zmanjšanje posledic nesreče z nevarnimi snovmi

Neodvisno od tega, da so za varno obratovanje odgovorni upravljavci obratov, je cilj vzpostavitev in delovanje mehanizmov, ki bodo v največji možni meri pripomogli k preprečitvi nesreč z nevarnimi snovmi in zmanjšanju njihovih škodljivih posledic.

Na podlagi Direktive SEVESO je v EU vzpostavljen harmoniziran sistem obvladovanja nevarnosti večjih nesreč.

V Sloveniji je omenjena direktiva implementirana v Uredbi SEVESO. Varstvo pred škodljivimi učinki nesreč z nevarnimi snovmi sestavljajo trije mehanizmi:

- nadzor nad načrtovanjem novih obratov z vidika uporabe najboljših tehnik za preprečevanje nesreč in za zmanjševanje njihovih posledic,
- spremljanje in nadzor obratovanja obratov z vidika varstva pred večjimi nesrečami z nevarnimi snovmi, ki se izvaja v postopkih izdaje okoljevarstvenih dovoljenj za obratovanje obratov in z inšpekcijski nadzorom,
- zagotavljanje pripravljenosti za odziv na nesreče, ki ga sestavljata pripravljenost obratov in pripravljenost lokalne skupnosti, v kateri obrat obratuje.

Spremljanje in nadzor obratovanja obratov obsegata predvsem nadzor nad tem, ali so upravljalci obratov prepoznali nevarnosti večjih nesreč, značilne za nevarne snovi v obratu in v povezavi z vrsto dejavnosti, ki jo opravljajo, ter ali so premislili in imajo vzpostavljene ustrezne in zadostne ukrepe za preprečevanje nenadzorovanih izpustov nevarnih snovi in za preprečitev, da bi se iz izpusta nevarne snovi razvila večja nesreča.

Prav tako so spremljani industrijski obrati v Sloveniji, ki v skladu z Uredbo IED, ki zajemajo področje energetike, proizvodnje in predelave kovin, nekovinsko in mineralno industrijo, kemično industrijo, ravnanje z odpadki in druge dejavnosti. Uredba IED, namreč določa vrste dejavnosti in naprav za katere morajo njihovi upravljalci pridobiti okoljevarstveno dovoljenje. Upravljalca za preprečevanje nesreč:

- izvaja obratovalni monitoring,
- izvaja tehnične ukrepe za preprečevanje onesnaženosti tal in podzemne vode,
- vodi vzdrževalni dnevnik o izvajanju tehničnih ukrepov,
- zagotovi izvedbo rednih pregledov tehničnih ukrepov,
- zagotovi brezhibno in zanesljivo obratovanje naprave, tako da pri njenem načrtovanju, gradnji, obratovanju in vzdrževanju naprave zagotovi preprečevanje onesnaževanja,
- izdelava oceno možnosti za onesnaženje tal in podzemne vode,
- mora pri načrtovanju naprave ali načrtovanju njene večje spremembe izbrati najboljšo razpoložljivo tehniko iz zaključkov o BAT (Najboljša razpoložljiva tehnika) ali tehniko za preprečevanje in zmanjševanje emisij, ki je njej enakovredna,
- izdelava oceno možnosti za onesnaževanje tal, površinske in podzemne vode.

Za ravnanje z nevarnimi odpadki mora upravljalca izdelati načrt ravnanja z odpadki, izvajati obratovalni monitoring, pridobiti okoljevarstveno dovoljenje.

Izvajalec mora izvajati ukrepe za preprečevanje in zmanjševanje škodljivih vplivov na okolje in človekovo zdravje zaradi:

- emisij snovi in vonjav,
- raznašanja lahkih frakcij odpadkov v okolje zaradi vetra,
- razsutja ali razlitja odpadkov,
- hrupa, zlasti zaradi prevažanja odpadkov in njihove obdelave,
- ptic, glodavcev in mrčesa ter
- požarov zaradi samovžiga.

Pri prevozu nevarnih snovi je treba za preprečitev, ublažitev in zmanjšanje posledic nesreče z nevarnimi snovmi upoštevati določbe Zakona o prevozu nevarnega blaga (Uradni list RS, št. 79/99, 96/02 - ZE, 2/04 - ZZdl-A, 101/05, 41/09, 97/10, 56/15), ki ureja prevoz nevarnih snovi, kadar le-te predstavljajo tveganje tudi med prevozom. Zakon ureja prevoz nevarnega blaga v cestnem, železniškem, zračnem in pomorskem prometu. V zakonu so predpisani minimalni pogoji, ki jih morajo izpolniti vsi, ki sodelujejo pri prevozu nevarnega blaga, da zagotovijo varen prevoz. Poleg tega v skladu z Direktivo 2008/68/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o notranjem prevozu nevarnega blaga predpisuje uporabo veljavnih mednarodnih sporazumov tudi za prevoze znotraj Republike Slovenije. Veljavni mednarodni predpisi zelo podrobno določajo pogoje za razvrščanje, pakiranje in označevanje blaga med prevozom ter pogoje, ki jih morajo izpolnjevati prevozna sredstva. Upoštevati je treba tudi Zakon o varnosti v železniškem prometu (ZVZelP-1) (Uradni list RS, št. 30/18) in Zakon o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16 in 47/19), Zakon o prevozih v cestnem prometu (Uradni list RS, št. 6/16 – uradno prečiščeno besedilo in 67/19).

RS je tudi članica Evropske unije ter mednarodnih organizacij (npr. Organizacije združenih narodov, Mednarodne organizacije civilnega letalstva (ICAO), Mednarodne pomorske organizacije (IMO), Mednarodne organizacije za mednarodni železniški promet (OTIF).

Članstvo v teh organizacijah nalaga pristojnim organom, da upošteva standarde, priporočila in usmeritve s področja nevarnih snovi.

Osebna in vzajemna zaščita obsega vse ukrepe, ki jih ogroženi prebivalci na področju, kjer se zgodi nesreča, izvajajo za preprečevanje in ublažitev posledic nesreče z nevarnimi snovmi za njihovo zdravje in življenje ter varnost njihovega premoženja.

Z ukrepi, ki jih morajo izvesti zaposleni v obratih ob nesreči z nevarnimi snovmi za zavarovanje svojih življenj in imetja (požar v obratu, eksplozija in podobno) je dolžan zaposlene seznaniti upravljavec obrata.

Kadar je zaradi posledic nesreče ogroženo življenje prebivalcev in živali, občine skrbijo za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite na območju, kjer se zgodi nesreča, v sodelovanju z upravljavcem obrata.

Zaščitni ukrepi

Od zaščitnih ukrepov se ob nesreči z nevarnimi snovmi izvajajo naslednji ukrepi:

- prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi,
- radiološka, kemična in biološka zaščita,
- zaklanjanje,
- evakuacija,
- sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev in
- zaščita kulturne dediščine.

Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi

V primeru večje nesreče, katere vplivi sežejo na gosto naseljeno območje, je po potrebi treba rušiti v nesreči poškodovane objekte, ki ogrožajo varnost ter odstranjevati ruševine, ko se zgodi eksplozija, odstranjevati onesnažene zemljine, da se zmanjšajo škodljivi vplivi nesreče ter da se lažje omogoči izvajanje drugih ukrepov in nalog zaščite, reševanja in pomoči (v nadaljevanju ZRP).

Radiološka, kemična in biološka zaščita (v nadaljnjem besedilu: RKB zaščita)

Ob nesreči z nevarnimi snovmi obstaja nevarnost, da zaradi poškodbe objektov, v katerih se skladiščijo, proizvajajo, prodajajo nevarne snovi, lahko pride do nenadzorovanega uhajanja teh snovi v okolje. Zato je treba na celotnem prizadetem območju, kjer se je zgodila nesreča, poostri nadzor nad nevarnimi snovmi in ravnanjem z njimi.

RKB zaščita obsega ukrepe in sredstva za neposredno zaščito pred učinki nesreč z nevarnimi snovmi. RKB zaščita obsega predvsem ukrepe, aktivnosti in sredstva za odkrivanje nevarnosti zaradi nevarnih snovi (detekcija in identifikacija), osebno in skupno zaščito ljudi, zaščito živali, premoženja, kulturne dediščine in okolja ter dekontaminacijo.

Zaklanjanje

Zaklanjanje se nanaša na zaščito prebivalcev pred vojnimi in drugimi nevarnostmi. Zaklanjanje daje ljudem zavetje tudi ob nesreči z nevarnimi snovmi, ko učinki take nesreče lahko sežejo daleč in lahko ogrožajo zdravje in življenje prebivalcev. Zaklanjanje se lahko uporablja tudi kot

začasni ukrep pred izvedbo zaščitnega ukrepa evakuacija, da se za evakuacijo lahko organizira vse potrebno.

Za zaklanjanje je značilno, da ga je treba izvesti zelo hitro.

Evakuacija

Če bi ob nesreči z nevarnimi snovmi prišlo do večjega požara ali eksplozije oziroma do nenadzorovanega uhajanja nevarnih snovi v okolje ali do poškodb objektov in infrastrukture in bi to ogrožalo življenje in zdravje ljudi in živali, bi bilo potrebno izvesti evakuacijo, znotraj katere se po potrebi izvede tudi dekontaminacija.

Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev

Zagotovi se namestitev in nujna oskrba tistim prebivalcem, ki so zaradi nesreče z nevarnimi snovmi ogroženi in se morajo evakuirati.

Zaščita kulturne dediščine obsega izvajanje ukrepov za zmanjšanje škodljivih vplivov nesreče z nevarnimi snovmi na kulturno dediščino.

Od nalog ZRP se ob nesreči z nevarnimi snovmi izvajajo naslednje:

- prva pomoč in nujna medicinska pomoč,
- gašenje in reševanje ob požarih,
- reševanje iz ruševin,
- reševanje na vodi in iz vode,
- pomoč ogroženim in prizadetim prebivalcem in
- zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje.

Prva pomoč in nujna medicinska pomoč

Reševanje v nesrečah še zlasti velikih, kjer so prisotne zdravju škodljive/strupene kemikalije, zahteva poseben protokol, ki je bil sprejet leta 2019. V ta namen so bile izdane Smernice za ukrepanje v KBRJ nesrečah in so dostopne na spletni strani [Ministrstva za zdravje](#).

Ranjenim in poškodovanim, ob nesreči z nevarnimi snovmi, ko je prisotna zdravju škodljiva kemikalija, pomagajo ustrezno usposobljeni in z zaščitnimi sredstvi zaščiteni reševalci, ki prvi prispejo na kraj nesreče.

Kadar je potreben prenos poškodovanih iz vroče cone na prostor za dekontaminacijo ali na prostor za zdravstveno oskrbo, jih lahko prenašajo samo ustrezno usposobljene in opremljene ekipe.

Ob nesreči z večjim številom žrtev, se po potrebi poleg rednih služb Ministrstva za notranje zadeve (v nadaljevanju MNZ), ki opravljajo identifikacijo oseb, aktivira tudi enota za identifikacijo oseb pri Inštitutu za sodno medicino pri Medicinski fakulteti.

Gašenje in reševanje ob požarih

Naloge gašenja požarov in reševanja, ki so posledica nesreče z nevarnimi snovmi, skladno z načrti zaščite in reševanja posameznega obrata, izvajajo industrijske gasilske službe obratov, če so jih dolžni po veljavni zakonodaji organizirati, gasilske enote širšega pomena in gasilske enote pristojnih gasilskih društev.

Reševanje iz ruševin

Ob nesreči z nevarnimi snovmi, kadar pride do eksplozije in posledično do rušenja objektov, se za iskanje ponesrečenih aktivirajo sile za ZRP. Pri reševanju iz ruševin pa lahko sodelujejo tudi gasilske enote.

Reševanje na vodi in iz vode

Iskanje pogrešanih in reševanje ponesrečenih na vodi in iz vode ter sodelovanje pri opravljanju nujnih zaščitnih in drugih del zaradi preprečitve in ublažitve posledic nesreč izvajajo, skladno s predpisi in svojimi aktivnostmi enote ZIR.

Pomoč ogroženim in prizadetim prebivalcem

Na Izpostavi URSZR Nova Gorica po potrebi lahko v primeru nesreče z nevarnimi snovmi organizira informacijski center za potrebe prebivalcev na prizadetem območju. Informacijski center lahko organizirajo tudi občine. Poleg tega, da objavi telefonsko številko, informacijski center posreduje tudi informacije o nesreči, daje napotke prebivalcem na prizadetem območju, zbira, obdeluje in posreduje podatke o mrtvih in poškodovanih, ki jih nato posreduje pristojnemu štabu civilne zaščite, drugim pristojnim organom, organizacijam in službam ter, če je tako odločeno tudi svojcem žrtev in poškodovanih. Informacijski center nudi tudi psihološko / psihosocialno in duhovno pomoč prizadetim in ogroženim prebivalcem, prevajalske storitve po potrebi, pomoč pri oskrbi in nastanitvi nepoškodovanih in svojcev ter preživelim pri vzpostavitvi stikov s svojci.

Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje ob nesreči z nevarnimi snovmi za prebivalce

Po potrebi, se ob nesreči z nevarnimi snovmi za prebivalce na prizadetem območju, zagotavljajo osnovni pogoje za življenje ob naravni ali drugi nesreči.

B. KRITERIJI ZA RAZVRŠČANJE V RAZREDE OGROŽENOSTI

7 Razvrščanje občin in regije v razrede ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi

Uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Ur. list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19) v 4. členu določa, da mora biti iz ocene ogroženosti tudi razvidno, katere občine in v kakšnem obsegu so ogrožene zaradi posameznih vrst nesreč.

7.1. Razvrščanje v razrede ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi

Na območju Severnoprimske regije lahko pride do večje nesreče z nevarnimi snovmi na območjih, kjer so stacionarni obrati manjšega tveganja za okolje in dejavnosti in naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega in zaradi nesreče pri prevozu nevarnih snovi.

Velikost in oblika območja nesreče z nevarnimi snovmi je odvisna od več dejavnikov. Ti dejavniki so:

- nevarna lastnost nevarne snovi,
- količina nevarne snovi,
- količina aktivne in ogrožajoče nevarne snovi,
- kemijske in fizikalne lastnosti snovi,
- vrsta pakiranja snovi,
- meteorološki pogoji,
- konfiguracija terena,
- površina in infrastruktura kjer je nesreča,
- in od tega, če je nesreča na prostem ali v objektu.

7.2. Kriteriji za oceno ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi

Pri kriterijih za razvrščanje občin in regije (izpostava URSZR Nova Gorica) glede ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi je upoštevana predpostavka, da območja, kjer so obrati manjšega tveganja za okolje (SEVESO) ter območja z dejavnosti in napravami, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) - (v tej Oceni ogroženosti so upoštrevane dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6.), pomenijo večjo verjetnost, da pride zaradi nesreče z nevarnimi snovmi do potrebe za zaščito ljudi, živali in okolja na teh območjih in predpostavka, da pride zaradi nesreče z nevarnimi snovmi do žrtev ali večjega števila poškodovanih, prizadetih ljudi, živali in onesnaženja okolja ter predpostavka, da do nesreče z nevarnimi snovmi lahko pride tudi zaradi prevoza nevarnih snovi.

7.3. Razvrščanje občin in regij v razrede ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi

To poglavje, je razdelano na teritorialno porazdelitev ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi in je izdelano za 13 občin v Severnoprimski regiji.

Podatki o številu prebivalcev po občinah, in regiju so povzete iz spletne strani Statističnega Urada RS.

Uporabljena je bila predpostavka, da je na območjih, kjer so obrati večjega in manjšega tveganja za okolje (SEVESO) ter na območjih z dejavnosti in napravami, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) – (upoštrevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6), verjetnost, da pride zaradi nesreče z nevarnimi snovmi do žrtev ali večjega števila poškodovanih, prizadetih ljudi živali in onesnaženja okolja in predpostavka, da do nesreče z nevarnimi snovmi lahko pride tudi zaradi prevoza nevarnih snovi.

Pri tem je treba upoštevati, da se zgoraj navedeni obrati ustanavljajo in zapirajo, zato so občine dolžne sproti spremljati stanje na območju svojih krajevnih pristojnosti in pri obveznostih iz načrtovanja zaščite, reševanja in pomoči upoštevati tudi to dejstvo. Če je v občini na novo ustanovljen obrat (SEVESO ali IED), mora občina, kadar gre za spremembo v razredih ogroženosti, o tem obvestiti URSZR in skladno z ogroženostjo izdelati načrt zaščite in reševanja oziroma dele načrta zaščite in reševanja.

Razvrstitev občin in regij v razrede ogroženosti je razvidna iz tabele 2. Kriteriji za razvrstitev občin / regije v razrede ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi so določeni na podlagi območij, kjer so obrati večjega tveganja za okolje (SEVESO veliki) in/ali obrati s čezmejnimi vplivom (5. razred ogroženosti) in manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali) (4. razred ogroženosti), območja z dejavnosti in napravami, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6) (3. razred ogroženosti). Dodatno so za razvrstitev občin in regij v razrede ogroženosti upoštevani kriteriji prevoza nevarnih snovi po cesti, železnici in v letalstvu. Občine in regija, po katerih potekajo železniške proge, po katerih se prevažajo nevarne snovi, so razvrščene v 4. razred ogroženosti, občine znotraj kontroliranih območij - CTR v 3. razred ogroženosti. Vse ostale občine so zaradi prevoza nevarnih snovi po cestah in zaradi zračnih prevozov razvrščene v 2. razred ogroženosti. Razredi ogroženosti so razvidni iz tabele 3.

Preglednica 5: Razredi ogroženosti nosilcev načrtovanja (občin, regij)

Razred ogroženosti občine / regije
1
2
3
4
5

Preglednica 6: Kriteriji za razvrstitev občin in regij v razrede ogroženosti

1. Razred ogroženosti	2. Razred ogroženosti	3. Razred ogroženosti	4. Razred ogroženosti	5. Razred ogroženosti
	Območje RS s cestami in/ali zračnim prevozom izven kontroliranih območij (CTR) in/ali z železniškimi progami brez prevoza nevarnih snovi.	Območje RS z dejavnostmi in napravami, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED). Upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6, in/ali kontrolirana območja (CTR).	Območje RS z obrati manjšega tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi (SEVESO mali) in/ali območja, kjer potekajo železniške proge za prevoz nevarnih snovi.	Obrati večjega tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi (SEVESO veliki) in/ali čezmejni vplivi.

Občine in regija so uvrščene v razrede ogroženosti ob upoštevanju zgoraj navedenih kriterijev. Ti podatki so lahko v pomoč vsem, ki imajo kakršnekoli zadolžitve oziroma obveznosti iz naslova načrtovanja s tega področja.

7.3.1. Razvrščanje občin

Kriteriji za razvrstitev občin v razrede ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi so določeni na podlagi območij, kjer so obrati večjega tveganja za okolje (SEVESO veliki) in /ali obrati s čezmejnim vplivom (5. razred ogroženosti) in manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali) (4. razred ogroženosti) ter območja z dejavnosti in napravami, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6), (3. razred ogroženosti). Dodatno so za razvrstitev občin in regije v razrede ogroženosti razdelani kriteriji prevoza nevarnih snovi po cesti, železnici in v letalstvu. Občine in regija, po katerih potekajo železniške proge, po katerih se prevažajo nevarne snovi, so razvrščene v 4. razred ogroženosti, občine znotraj kontroliranih območij - CTR pa v 3. razred ogroženosti. Vse ostale občine so zaradi prevoza nevarnih snovi po cestah, po železnici, in v letalstvu, razvrščene v 2. razred ogroženosti.

Ogroženost občin v Severnopriforski regiji ob nesreči z nevarnimi snovmi zaradi obratov večjega in manjšega tveganja za okolje (SEVESO) in obratov IED (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6), so razvidne iz tabele 4, ogroženost občin in regij zaradi prevoza nevarnih snovi v letalstvu, po železnici in cestah, je razvidna iz tabele 5, celotna ogroženost občin in regije ob nesreči z nevarnimi snovmi pa je določena v tabeli 6.

V peti, najvišji razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi **nimamo nobene občine**.

V četrti razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi so se uvrstile občine, na območju katerih se nahajajo obrati manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali) in / ali kjer potekajo železniške proge, po katerih se prevažajo nevarne snovi. V ta razred se je uvrstilo 5 občin.

V tretji razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi so se uvrstile občine, na območju katerih se izvajajo dejavnosti in nahajajo naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6), in / ali občine, ki so znotraj kontroliranega območja - CTR. V ta razred se je uvrstilo 2 občini.

Ostale občine (6) so se uvrstile v drugi razred ogroženosti zaradi prevoza nevarnih snovi po cestah, po železnici in v letalstvu.

Preglednica 7: Ogroženost občin v severnoprimorski regiji ob nesreči z nevarnimi snovmi zaradi obratov večjega in manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali in veliki) in /ali obratov s čezmejnimi vplivi, zaradi dejavnosti in naprav, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolje večjega obsega (IED).

Občina	Površina občine v km ²	Število ljudi	Gostota poseljenosti	Dejavnosti in naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 in naprave iz Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6)	Obrati manjšega tveganja za okolje	Obrati večjega tveganja za okolje in / ali čezmejni vplivi	Razred ogroženosti ob upoštevanju stacionarnih obratov po Uredbi SEVESO in IED
Ajdovščina	245,2	19.061	77,7	1	1		4
Bovec	367,3	3.098	8,4		1		4
Brda	72,1	5.664	78,6				
Cerkno	131,7	4.620	35,1				
Idrija	293,7	11.888	40,5				
Kanal	146,5	5.386	36,8	1			3
Kobarid	192,7	4.107	21,3				
Miren – Kostanjevica	62,8	4.820	76,8				
Nova Gorica	279,5	31.798	113,8	1			3
Renče – Vogrsko	29,5	4.347	147,4	3			3
Šempeter – Vrtojba	14,9	6.286	421,9	1			3
Tolmin	381,5	11.256	29,5				
Vipava	107,4	5.600	52,1		1		4
SKUPAJ	2.324,80	117.931	50,7				

Vir: podatki o številu prebivalcev in površine občin, spletna stran Statističnega urada RS, citirano 12.4.2017.

Preglednica 8: Ogroženost občin v severnoprimorski regiji ob nesreči z nevarnimi snovmi zaradi prevoza nevarnih snovi v letalstvu, po železnici in po cestah.

Občina	Površina občine v km ²	Število ljudi	Gostota poseljenosti	Razred ogroženosti – po oceni ogroženosti ob nesreči zrakoplova	Razred ogroženosti (nevarne snovi) zaradi kontrolirane območja - CTR	Razred ogroženosti – po oceni ogroženosti ob železniški nesreči	Razred ogroženosti (nevarne snovi) zaradi območja, kjer potekajo železniške proge	Razred ogroženosti (nevarne snovi) zaradi prevoza po cestah, kontroliranih območjih - CTR in območjih, kjer potekajo železniške proge
Ajdovščina	245,2	19.061	77,7	3	2	2	2	2
Bovec	367,3	3.098	8,4	3	2			2
Brda	72,1	5.664	78,6	3	2			2
Cerkno	131,7	4.620	35,1	3	2			2

Občina	Površina občine v km ²	Število ljudi	Gostota poseljenosti	Razred ogroženosti – po oceni ogroženosti ob nesreči zrakoplova	Razred ogroženosti (nevarne snovi) zaradi kontrolirane območja - CTR	Razred ogroženosti – po oceni ogroženosti ob železniški nesreči	Razred ogroženosti (nevarne snovi) zaradi območja, kjer potekajo železniške proge	Razred ogroženosti (nevarne snovi) zaradi prevoza po cestah, kontroliranih območjih - CTR in območjih, kjer potekajo železniške proge
Idrija	293,7	11.888	40,5	3	2			2
Kanal	146,5	5.386	36,8	3	2	2	2	2
Kobarid	192,7	4.107	21,3	3	2			2
Miren – Kostanjevica	62,8	4.820	76,8	3	2			2
Nova Gorica	279,5	31.798	113,8	3	2	4	4	4
Renče – Vogrsko	29,5	4.347	147,4	3	2	2	2	2
Šempeter – Vrtojba	14,9	6.286	421,9	3	2	4	4	4
Tolmin	381,5	11.256	29,5	3	2	2	2	2
Vipava	107,4	5.600	52,1	3	2			2
SKUPAJ	2.324,80	117.931	50,7					

Vir: podatki o številu prebivalcev in površine občin, spletna stran Statističnega urada RS, citirano 12.4.2017.

Preglednica 9: Ogroženost občin ob nesreči z nevarnimi snovmi z upoštevanjem obratov manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali in veliki), dejavnosti in naprav, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolje večjega obsega (IED) in /ali zaradi prevoza nevarnih snovi v letalstvu, po železnici in cestah.

Občina	Površina občine v km ²	Število ljudi	Gostota poseljenosti	Razred ogroženosti ob upoštevanju stacionarnih obratov po Uredbi SEVESO in IED (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6)	Razred ogroženosti zaradi prevoza nevarnih snovi po cestah, železnici in v letalstvu	Razred ogroženosti za nesrečo z nevarnimi snovmi - skupaj
Ajdovščina	245,2	19.061	77,7	4	2	4
Bovec	367,3	3.098	8,4	4	2	4
Brda	72,1	5.664	78,6		2	2
Cerkno	131,7	4.620	35,1		2	2
Idrija	293,7	11.888	40,5		2	2
Kanal	146,5	5.386	36,8	3	2	3
Kobarid	192,7	4.107	21,3		2	2

Občina	Površina občine v km ²	Število ljudi	Gostota poseljenosti	Razred ogroženosti ob upoštevanju stacionarnih obratov po Uredbi SEVESO in IED (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6)	Razred ogroženosti zaradi prevoza nevarnih snovi po cestah, železnici in v letalstvu	Razred ogroženosti za nesrečo z nevarnimi snovmi - skupaj
Miren – Kostanjevica	62,8	4.820	76,8		2	2
Nova Gorica	279,5	31.798	113,8	3	4	4
Renče – Vogrsko	29,5	4.347	147,4	3	2	3
Šempeter – Vrtojba	14,9	6.286	421,9	3	4	4
Tolmin	381,5	11.256	29,5		2	2
Vipava	107,4	5.600	52,1	4	2	4
SKUPAJ	2.324,80	117.931	50,7			

Vir: podatki o številu prebivalcev in površine občin, spletna stran Statističnega urada RS, citirano 12.4.2017.

7.3.2. Razvrščanje regije

Kriteriji za razvrstitev regije v razrede ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi so določeni:

- na podlagi območij, kjer so obrati večjega tveganja za okolje (SEVESO veliki) in / ali regije, znotraj katerih so obrati s čezmejnimi vplivom (5. razred ogroženosti) in
- manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali) (4. razred ogroženosti) ter
- območja z dejavnosti in napravami, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6), (3. razred ogroženosti).

Dodatno so za razvrstitev regije v razrede ogroženosti razdelani kriteriji prevoza nevarnih snovi po cesti, železnici in v letalstvu:

- regije, po katerih potekajo železniške proge, po katerih se prevažajo nevarne snovi, so razvrščene v 4. razred ogroženosti,
- regije, znotraj kontroliranih območij - CTR v 3. razred ogroženosti,
- vse ostale regije so zaradi prevoza nevarnih snovi po cestah, železnicah in v letalstvu razvrščene v 2. razred ogroženosti.

V četrti razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi se je uvrstila Severnoprimska regija, katerih zemljišča segajo v območja, kjer so obrati manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali) ini regija, po katerih potekajo železniške proge, po katerih se prevažajo nevarne snovi.

Preglednica 10: Število občin po regiji skupno, razvrščenih po razredih ogroženosti.

Regija	1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženost	5. razred ogroženosti	Skupno število občin	Občine s čezmejnimi vplivi	razred ogroženosti regije
Severnoprimska		6	2	5		13		4

8 Predlogi ukrepov za preprečitev, ublažitev in zmanjšanje posledic nesreč z nevarnimi snovmi

Preventivni ukrepi, ukrepi za pripravljenost ter drugi ukrepi so ukrepi, s katerimi se dolgoročno lahko zmanjša tudi tveganje in ogroženost zaradi nesreč z nevarnimi snovmi. Pristojna ministrstva in organi bi lahko v okviru svojih pristojnosti največjo pozornost s ciljem zmanjšanja tveganja in ogroženosti zaradi nesreč z nevarnimi snovmi (še naprej) namenila predvsem naslednjim aktivnostim:

- hitremu in učinkovitemu ukrepanju ob nesrečah z nevarnimi snovmi,
- stalnemu dopolnjevanju Ocene ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi,
- stalnemu dopolnjevanju načrtov ukrepov ob nesrečah z nevarnimi snovmi (tudi z aktualnimi priporočili in smernicami),
- ustreznemu načrtovanju odziva ob nesrečah z nevarnimi snovmi v okviru sistema VNDN,
- ustrezni usposobljenosti sil za zaščito in reševanje in pomoč ter enot nujne medicinske pomoči za primer posredovanja ob nesrečah z nevarnimi snovmi,
- interdisciplinarna usposabljanja za reševanje (gasilci, policija, ekipe NMP) za reševanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi (kemikalijami),
- nakupu in uporabi namenske zaščitne in reševalne opreme sil za zaščito, reševanje in pomoč v primeru nesreč z nevarnimi snovmi,

- vnaprejšnji zagotovitvi ustreznih antidotov glede na prisotnost nevarnih kemikalij na območjih velikega tveganja,
- doslednemu izpolnjevanju nalog nosilcev ogroženosti glede na ugotovitve te ocene ogroženosti in z vidika obveznosti iz načrtovanja,
- izvajanju ustreznega inšpekcijskega nadzora nad pravočasnostjo in ustreznostjo izpolnjevanja nalog, ki izhajajo iz veljavne zakonodaje s področja nevarnih snovi in iz načrtov za zaščito in reševanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi,
- stalno ozaveščanje industrije in upravnih organov glede pomena zagotavljanja industrijske varnosti in s tem preprečevanja nesreč (tudi s strokovnim in analitičnim pristopom v smislu pregleda obstoječega stanja na področju preprečevanja požarov in eksplozij v industriji z nevarnimi snovmi, prepoznavanje pomanjkljivosti, predlaganje ukrepov za izboljšanje stanja ter analizo najboljših razpoložljivih tehnik za preprečevanje nesreč s primerjavo pristopov v drugih državah),
- vzdrževanje sposobnosti slovenskih podjetij, da obvladujejo tveganja nesreč z nevarnimi snovmi, vključno z okvirnim ozaveščanjem zaposlenih o pravih ukrepih ob izpustu zdravju škodljivih/strupenih kemikalij,
- sledenje napredkom znanosti in naukom iz preteklih nesreč in njihovo upoštevanje v praksi, kjer je to ustrezno,
- krepitev sposobnosti upravnih organov za spremljanje in nadzor obratovanja obratov tveganja za okolje in dejavnosti in naprav, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega,
- krepitev sposobnosti industrije in upravnih organov za pravočasno prepoznavanje novih nevarnosti in tveganj ter za odzivanje nanje.

9 Zaključki ocene ogroženosti

Ocena ogroženosti je izdelana za nevarne snovi, razen za radioaktivne snovi, za katere je izdelana Ocena ogroženosti ob jedrski in radiološki nesreči v Severnoprимorski regiji.

Ocena ogroženosti za nesreče z nevarnimi snovmi obravnava možne nesreče v tistih industrijskih obratih v Severnoprимorski regiji, kjer se ravna z večjimi količinami nevarnih snovi in ki v skladu z Uredbo o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic (Uradni list RS št. 22/16) (Uredba SEVESO) izpolnjujejo merila za razvrstitev med obrate manjšega tveganja za okolje in med dejavnosti in naprave, ki v skladu z Uredbo o vrsti dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (Uradni list RS, št. 57/15), (Uredba IED), ki zajema področje energetike, proizvodnje in predelave kovin, nekovinsko in mineralno industrijo, kemično industrijo, ravnanje z odpadki in druge dejavnosti (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6). Obravnava tudi nesreče pri prevozu nevarnih snovi po železniških progah, po katerih se prevažajo nevarne snovi in zračni prevoz (kontrolirana območja - CTR) ter prevoze nevarnih snovi po cestah.

Analize večjih nesreč z nevarnimi snovmi, ki so se zgodile v preteklosti, kažejo na podobne vzroke teh nesreč: gre za človeške, tehnične in organizacijske napake, po navadi pa je za nesrečo odločilna kombinacija človeških napak (napačno delovanje ali ne-delovanje zaposlenih), z odpovedjo pravilnega delovanja procesne ali varnostne opreme. Večje nesreče z nevarnimi snovmi so lahko tudi posledica naravnih pojavov, kot je na primer požar, potres ali poplava ali udar strele, lahko pa so tudi posledica namernega človeškega dejanja.

Odpoved varnega zadrževanja nevarnih snovi in njihov izpust ima zaradi lastnosti teh snovi kot so na primer vnetljivost, eksplozivnost in strupenost, potencial, posledico, da škodljivo vpliva na zdravje ljudi, da poškoduje in poruši stavbe, industrijske in infrastrukturne objekte ter da onesnaži okolje – zrak, tla ter površinske in podzemne vode.

Analize preteklih nesreč z nevarnimi snovmi kažejo, da je verjetnost nesreče z nevarnimi snovmi majhna, če pa do nje pride, so posledice lahko zelo velike, zato je izjemnega pomena priprava ustreznih načrtov in usposobljenost vseh sil, ki so vključene za varno in učinkovito reševanje, s čimer lahko ublažimo posledice take nesreče.

Ocena ogroženosti vključuje kriterije za razvrščanje občin in Severnoprимorske regije v razrede ogroženosti.

Pri kriterijih za razvrščanje občin in Severnoprимorske regije glede ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi je uporabljena predpostavka, da območja, kjer imamo obrate manjšega tveganja za okolje SEVESO) in območja z dejavnosti in napravami, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6) ter območja z železniškimi progami, po katerih se prevažajo nevarne snovi in kontrolirana območja – CTR, pomenijo večjo verjetnost, da pride zaradi nesreče z nevarnimi snovmi do potrebe za zaščito ljudi, živali in okolja na teh območjih in predpostavka, da pride zaradi nesreče z nevarnimi snovmi do žrtev ali večjega števila poškodovanih, prizadetih ljudi, živali in onesnaženja okolja.

V peti, najvišji razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi se uvrščajo občine, na območju katerih se nahajajo obrati večjega tveganja za okolje (SEVESO veliki) in /ali obrati s čezmejnimi vplivi. V ta razred ogroženosti **nimamo nobene občine**, ker takih obratov nimamo na območju Severnoprimske regije

V četrti razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi so se uvrstile občine, na območju katerih se nahajajo obrati manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali) in / ali kjer potekajo železniške proge, po katerih se prevažajo nevarne snovi. V ta razred ogroženosti se je uvrstilo pet (5) občin in sicer: **Ajdovščina, Bovec, Vipava, Nova Gorica in Šempeter -Vrtojba**.

V tretji razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi so se uvrstile občine, na območju katerih se izvajajo dejavnosti in nahajajo naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6) in / ali občine, ki so znotraj kontroliranih območij - CTR. V ta razred se je uvrstilo dve (2) občini in sicer; **Kanal ob Soči in Renče-Vogrsko**

Na področju ostalih občin **ni obratov** večjega tveganja za okolje, obratov manjšega tveganja za okolje (SEVESO veliki in mali), območij z dejavnostmi in napravami, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6), železniških prog, po katerih se prevažajo nevarne snovi in kontroliranih območij - CTR. Te občine so se zaradi prevoza nevarnih snovi po cestah in v letalstvu uvrstile **v drugi razred ogroženosti, v regiji jih je šest (6) občin in sicer: Brda, Cerklje, Idrija, Kobarid, Miren-Kostanjevica in Tolmin**.

Obveznosti občin in regije z naslova izdelave načrtov zaščite in reševanja ob nesreči z nevarnimi snovmi (v nadaljevanju: načrtov ZIR) so razvidne iz ocen ogroženosti organizacij. Obveznost izdelave načrtov ZIR občin so določene z Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19), ki določa izdelavo načrtov ZIR za občine, znotraj katerih so obrati večjega tveganja za okolje (direktiva SEVESO). Tudi iz državne ocene ogroženosti izhajajo obveznosti izdelave načrtov ZIR za občine, ter dodatno obveznosti občin in regije, znotraj katerih so obrati manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali) in / ali železniške proge, po katerih se prevažajo nevarne snovi. Predlog je, da te občine in regija izdelajo dele načrtov ZIR, priporočljiva pa je izdelava celotnih načrtov ZIR. Nadalje iz ocene ogroženosti izhajajo obveznosti občin, znotraj katerih so dejavnosti in naprave, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED naprave) in / ali področja kontroliranih območij - CTR. Za te občine je predlagano, da izdelajo dele načrtov ZIR. Občine po katerih poteka prevoz nevarnih snovi po cestah, občin kjer ni kontroliranih območij - CTR in občin kjer ni železniških prog, po katerih se prevažajo nevarne snovi, nimajo obveznosti načrtovanja.

Pri načrtovanju je treba upoštevati, da se zgoraj **navedeni obrati (SEVESO in IED) ustanovljajo in zapirajo, zato so občine** dolžne sproti spremljati stanje na območju svojih krajevnih pristojnosti in pri obveznostih iz načrtovanja zaščite, reševanja in pomoči upoštevati tudi to dejstvo. Če je v občini na novo ustanovljen obrat (SEVESO ali IED), mora občina, kadar gre za spremembo v razredih ogroženosti, o tem obvestiti Izpostavo URSZR Nova Gorica in / ali URSZR in skladno z ogroženostjo izdelati načrt zaščite in reševanja oziroma dele načrta zaščite in reševanja.

10 Razlaga okrajšav

CTR	Kontrolirano območje
EMS	Evropska potresna lestvica (European Macroseismic Scale)
GHS	Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals, sistema razvrščanja, označevanja in pakiranja nevarnih kemikalij
GIS	Geografsko informacijski sistem
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MZ	Ministrstvo za zdravje
NATO	North Atlantic Treaty Organisation (Organizacija severnoatlantske pogodbe)
RS	Republika Slovenija
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
UNP	Utekočinjeni naftni plin
ZRP	Zaščita, reševanje in pomoč

11 Viri podatkov in vsebin za izdelavo ocene ogroženosti

Vsebina	Vir
Simboli za nevarnosti	Posebni pogoji za promet s kemikalijami, spletna stran Ministrstva za zdravje ,
Pridobljeni podatki o številu prebivalcev po občinah	Slovenske statistične regije in občine v številkah, spletna stran Statističnega urada RS , citirano: 12.4.2017
Ocene potresne ogroženosti Severnoprimske regije, verzija 2.0, številka 842-1/2014-25-DGZR, z dne 17.11.2014	Izpostava Uprave RS za zaščito in reševanje Nova Gorica
SEVESO register ARSO	SEVESO register ARSO, Register obratov, spletna stran Ministrstva za okolje in prostor 05.aprila 2022
Seznam dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED)	Register IED podjetij v Sloveniji, spletna stran Ministrstva za okolje in prostor , 05.aprila 2022
Ocena ogroženosti in kriterij za razvrščanje občin v razrede ogroženosti	Državna ocena ogroženosti RS. Zaradi nesreče z nevarnimi snovmi št.8420-5/2020-20 z dne 16.06. 2021